

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Схвалено Вченою радою УНУ
(протокол від 11 вересня 2026 р., № 1)

ЗАТВЕРДЖУЮ
В.о. ректора УНУ

Олена ЯРОШИНСЬКА
41.09.2026
Введено в дію наказом в.о. ректора
від 11.09.2026 № 01-16/203/од

**ПОЛОЖЕННЯ
ПРО НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНУ ПРАКТИКУ ЗДОБУВАЧІВ
ТРЕТЬОГО (ОСВІТНЬО-НАУКОВОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ
ОСВІТИ В УМАНСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ
УНІВЕРСИТЕТІ**

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Положення визначає мету, завдання, зміст науково-педагогічної практики, порядок організації і проходження, а також контролю та оцінювання результатів практичної підготовки здобувачів освітнього ступеня доктора філософії, які навчаються на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти в Уманському національному університеті (далі – Університет).

Терміни, що вживаються у цьому Положенні, мають таке значення:

академічна доброчесність – сукупність цінностей, принципів і заснованих на них правил, якими мають керуватися суб'єкти академічної діяльності під час провадження такої діяльності;

Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система (ЄКТС) – система трансферу і накопичення кредитів, що використовується в Європейському просторі вищої освіти з метою надання, визнання, підтвердження кваліфікацій та освітніх компонентів і сприяє академічній мобільності здобувачів вищої освіти. Система ґрунтується на визначенні навчального навантаження здобувача вищої освіти, необхідного для досягнення визначених результатів навчання, та обліковується у кредитах ЄКТС;

здобувачі вищої освіти – особи, які навчаються у закладі вищої освіти на певному рівні вищої освіти з метою здобуття відповідного ступеня і кваліфікації;

компетентність – здатність особи успішно соціалізуватися, навчатися, провадити професійну діяльність, яка виникає на основі динамічної комбінації знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей;

науково-педагогічна практика – обов'язковий компонент підготовки здобувачів ступеня доктора філософії, спрямований на формування здатності здійснювати науково-педагогічну діяльність у закладах фахової передвищої та вищої освіти, наукових установах;

результати навчання – знання, уміння, навички, способи мислення, погляди, цінності, інші особисті якості, набуті у під час навчання, виховання та розвитку, які можна ідентифікувати, спланувати, оцінити і виміряти та які особа здатна продемонструвати після завершення освітньої програми або окремих освітніх компонентів;

якість вищої освіти – відповідність умов провадження освітньої діяльності та результатів навчання вимогам законодавства та стандартам вищої освіти, професійним та/або міжнародним стандартам (за наявності), а також потребам заінтересованих сторін і суспільства, що забезпечується шляхом здійснення процедур внутрішнього та зовнішнього забезпечення якості.

1.2. Положення розроблено відповідно до законодавства України у сфері освіти і науки, нормативно-правових актів Кабінету Міністрів України та Міністерства освіти і науки України, що регулюють підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії (Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про академічну доброчесність», Постанови Кабінету Міністрів України № 261 від 23.03.2016 р. «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)» (зі змінами), Статуту Університету,

відповідних освітньо-наукових програм, навчальних планів та інших нормативних документів Університету.

1.3. Науково-педагогічна практика є важливою частиною освітньої складової підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та спрямована на формування і розвиток професійних компетентностей, необхідних для організації та провадження науково-педагогічної діяльності.

1.4. Організатором та базою науково-педагогічної практики є кафедра (кафедри), яка (які) реалізує (реалізують) освітньо-наукову програму за відповідною спеціальністю. За рішенням Університету та відповідно до укладених договорів науково-педагогічну практику здобувач може проводити на базі інших закладів вищої освіти, наукових установ та інших установ і організацій, діяльність яких відповідає меті та завданням практики.

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

2.1. Мета науково-педагогічної практики – сформувати у здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії професійну готовність до самостійної науково-педагогічної діяльності, набуття досвіду організації та здійснення освітнього і наукового процесів, застосування сучасних методів, технологій і засобів навчання, проведення наукових досліджень, а також розвиток педагогічної майстерності.

2.2. Під час проходження науково-педагогічної практики здобувачі повинні закріпити та поглибити набуті програмні результати навчання; оволодіти компетентностями, визначеними відповідними стандартами вищої освіти та освітньо-науковими програмами підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти.

2.3. Зміст науково-педагогічної практики визначено у програмі практики, розробленій кафедрою (кафедрами) згідно з навчальним планом і схваленій на засіданні кафедри (кафедр) та науково-методичної комісії факультету.

Програма практики повинна:

передбачати розвиток, поглиблення та вдосконалення набутих компетентностей і закріплення програмних результатів навчання;

містити опис процедури та конкретні критерії оцінювання рівня знань, умінь, навичок, які здобувачі досягли за результатами практики;

містити вимоги до оформлення та порядку захисту звіту про практику.

2.4. Основними завданнями науково-педагогічної практики є:

набуття досвіду планування, організації та реалізації освітнього процесу у закладі вищої освіти;

розвиток та удосконалення навичок підготовки й проведення різних видів навчальних занять, освітньо-наукових заходів;

набуття досвіду використання сучасних педагогічних, інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій навчання;

формування навичок розроблення навчально-методичного забезпечення освітніх компонентів;

набуття досвіду організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти;

формування навичок об'єктивного оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти;

ознайомлення з організацією освітнього процесу, системою внутрішнього забезпечення якості освіти та особливостями методичної роботи в Університеті;

формування навичок педагогічної комунікації та взаємодії з учасниками освітнього процесу;

розвиток здатності застосовувати результати власних наукових досліджень у викладацькій діяльності;

формування навичок дотримання принципів академічної доброчесності, педагогічної етики та культури академічного спілкування;

розвиток здатності до самооцінювання, педагогічної рефлексії та професійного саморозвитку.

3. ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

3.1. Відповідає за організацію та проведення практик ректор університету. Загальну організацію практики та контроль за її якістю здійснюють завідувачі кафедр. Науково-методичне керівництво практикою, а також контроль за виконанням робочої програми практики здійснює керівник практики, якого призначають в установленому Університетом порядку.

3.2. Науковий керівник дисертаційного дослідження бере участь у плануванні практики в частині, що стосується узгодження її змісту з науковими інтересами та тематикою дисертаційного дослідження здобувача.

3.3. Керівник практики та науковий керівник можуть бути однією особою за умови відповідності їхньої кваліфікації та функціональних обов'язків вимогам до керівництва практикою.

3.4. Загальний обсяг науково-педагогічної практики вказано в освітньо-науковій програмі, за якою здійснюють підготовку здобувача.

3.5. Тривалість, обсяг та строки проведення практики визначені навчальним планом і графіком освітнього процесу. Обсяг практики встановлено у кредитах ЄКТС.

3.6. Обов'язки керівника практики:

забезпечення здобувачів необхідними документами для проходження практики (програмою практики, методичними рекомендаціями тощо);

інформування здобувачів про систему звітності за результатами практики, критерії оцінювання набутих під час практики знань, умінь і навичок та процедуру захисту звіту;

забезпечення належної організації та планування практики, а також обліку її результатів;

добір тематики навчальних занять і навчальних груп, у яких здобувачі проходять науково-педагогічну практику;

надання методичної допомоги здобувачам у плануванні та організації освітньої взаємодії;

контроль за виконанням здобувачами програми практики;

оцінювання результатів проходження практики здобувачами.

3.7. Обов'язки здобувача:

якісно та в повному обсязі виконувати завдання, передбачені програмою практики та дорученнями керівника практики;
 дотримуватися вимог академічної доброчесності;
 дотримуватися педагогічної етики та норм академічної комунікації;
 ознайомитися та неухильно дотримуватися вимог охорони праці, правил техніки безпеки та правил внутрішнього розпорядку, що діють на базі практики;
 нести відповідальність за результати виконаної роботи;
 своєчасно оформити звіт про проходження практики та захистити його.

4. ЗМІСТ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

4.1. Зміст практики має формувати у здобувача досвід самостійної науково-педагогічної діяльності.

4.2. У межах практики здобувач повинен виконувати такі види діяльності:
 ознайомлення з нормативним та навчально-методичним забезпеченням освітнього процесу;

аналіз освітньо-професійних та освітньо-наукових програм;
 аналіз робочих програм освітніх компонентів;
 відвідування та педагогічний аналіз навчальних занять досвідчених викладачів;

підготовка та проведення лекційних занять;
 підготовка та проведення практичних, семінарських або лабораторних занять;
 розроблення навчально-методичних матеріалів;
 підготовка завдань для самостійної роботи здобувачів освіти;
 розроблення тестових, ситуаційних, практичних та інших завдань для контролю результатів навчання;

участь у проведенні поточного та підсумкового оцінювання;
 проведення індивідуальних та групових консультацій;
 використання цифрових платформ, електронних освітніх ресурсів та інших сучасних засобів навчання;

участь у методичних заходах кафедри;
 підготовка та проведення освітніх заходів за тематикою спеціальності;
 індивідуальна робота зі студентами та керівництво їхньою науково-дослідницькою діяльністю;

апробація результатів власного наукового дослідження в освітньому процесі;
 аналіз власної науково-педагогічної діяльності та підготовка рекомендацій щодо її вдосконалення;

участь у науково-дослідній діяльності кафедр, за якою (якими) він (вона) закріплений (закріплена).

4.3. Здобувач може залучатися до інших видів науково-педагогічної діяльності, якщо вони відповідають меті та завданням практики.

4.4. Не допускається залучення здобувача до виконання робіт, які не пов'язані зі змістом науково-педагогічної практики та його професійною підготовкою.

5. ДОКУМЕНТАЦІЯ ТА ЗВІТНІСТЬ

5.1. Документами, що підтверджують проходження науково-педагогічної практики, є:

- індивідуальний план науково-педагогічної практики;
- щоденник практики;
- плани-конспекти проведених навчальних занять (лекційних, практичних, семінарських, лабораторних тощо);
- навчально-методичні матеріали, розроблені здобувачем під час практики (презентації, завдання, кейси, тестові матеріали, роздаткові матеріали тощо);
- звіт про проходження практики;
- відгук керівника практики;
- інші матеріали, визначені програмою практики.

5.2. Звіт про проходження практики має містити:

- інформацію про місце та строки проходження практики;
- мету і завдання практики;
- характеристику виконаних видів діяльності;
- інформацію про проведені навчальні заняття;
- опис підготовлених навчально-методичних матеріалів;
- результати виконання індивідуального плану;
- самоаналіз науково-педагогічної діяльності;
- висновки та пропозиції щодо вдосконалення професійних педагогічних компетентностей.

5.3. Звітні матеріали здобувач подає керівнику практики у строк, визначений програмою практики.

5.4. Звітні матеріали можна подавати в електронній формі з використанням інформаційних систем Університету.

6. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ ТА ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРАКТИКИ

6.1. Підсумковий контроль результатів науково-педагогічної практики здійснюють у формі, визначеній освітньо-науковою програмою та навчальним планом.

6.2. Підсумкове оцінювання може передбачати:

- перевірку виконання індивідуального плану;
- аналіз звіту;
- оцінювання проведених навчальних занять, освітньо-наукових заходів;
- аналіз підготовлених навчально-методичних та/або дослідницьких матеріалів;
- співбесіду або захист результатів практики.

6.3. Під час оцінювання враховуються:

- повнота виконання програми практики;
- якість підготовки та проведення навчальних занять;
- рівень володіння методикою викладання;
- здатність використовувати сучасні методи і технології навчання;
- якість навчально-методичних та/або дослідницьких матеріалів;
- здатність виконувати самоаналіз науково-педагогічної діяльності;

дотримання принципів академічної доброчесності та педагогічної етики; своєчасність і якість оформлення звітної документації.

6.4. Результати практики оцінюються відповідно до шкали та критеріїв, визначених освітньо-науковою програмою, програмою практики і внутрішніми нормативними документами Університету.

6.5. У разі невиконання програми практики без поважних причин або отримання незадовільної оцінки здобувачеві може бути визначено додатковий строк для виконання програми практики та повторного проходження підсумкового контролю в установленому Університетом порядку.

6.6. Результати проходження практики враховують під час атестації здобувача відповідно до вимог освітньо-наукової програми та нормативних документів Університету.

6.7. Здобувачам, які на момент проходження практики проводять науково-педагогічну діяльність, науково-педагогічна практика може бути зарахована на підставі відповідних підтвердних документів (індивідуальний план роботи науково-педагогічного працівника та звіт про виконання індивідуального плану роботи науково-педагогічного працівника).

7. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ТА ПЕДАГОГІЧНА ЕТИКА

7.1. Під час проходження науково-педагогічної практики здобувач зобов'язаний дотримуватися принципів академічної доброчесності, визначених законодавством України та внутрішніми нормативними документами Університету.

7.2. Під час підготовки навчально-методичних та/або дослідницьких матеріалів здобувач повинен дотримуватися вимог до належного цитування та використання інтелектуальної власності.

7.3. Здобувач несе відповідальність за достовірність інформації, наведеної у звітних матеріалах, та самостійність виконання завдань практики.

7.4. Під час взаємодії зі здобувачами освіти аспірант (здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії поза аспірантурою) має дотримуватися принципів поваги до особистості, недискримінації, академічної свободи, толерантності та професійної етики.

8. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

8.1. Це Положення набирає чинності з дня введення його в дію наказом ректора Університету.

8.2. Зміни та доповнення до цього Положення вносять у порядку, визначеному нормативними документами Університету.

8.3. Питання, не передбачені цим Положенням, урегульовують відповідно до законодавства України, нормативних документів Міністерства освіти і науки України та внутрішніми нормативними документами Університету.

8.4. У разі зміни законодавства України норми цього Положення застосовуються в частині, що не суперечить чинному законодавству, а відповідні зміни до Положення вводять в установленому порядку.

Розробники:

завідувач відділом аспірантури
та докторантури
доцент кафедри педагогіки та
освітнього менеджменту
завідувач кафедри української мови
та журналістики
проректор з наукової та
інноваційної діяльності

Микола КОРОТЄЄВ

Світлана ПРИЩЕПА

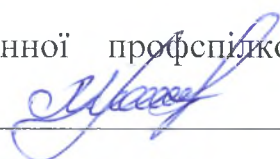

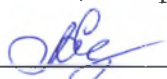
Тетяна ТИЩЕНКО

Ірина КРАВЦОВА

Погоджено:

голова Первинної профспілкової організації Уманського національного
університету Маргарита ПАРУБОК

голова Профспілки працівників, студентів, аспірантів та докторантів Уманського
національного університету Леся КАРНАУХ

голова ради студентського самоврядування Уманського національного
університету Вікторія ГУРСЬКА

голова Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів та молодих
учених _____